

1. ความหมายของ "การพัฒนาเกษตรกรรม"

1.1 Hayami และ Ruttan กล่าวถึงการพัฒนาเกษตรกรรมว่า ความสำเร็จของกลยุทธ์ในการพัฒนาเกษตรกรรมเป็นเรื่องเกี่ยวกับแบบแผนของการเปลี่ยนแปลงทางการเกษตร การพัฒนาทางวิชาการเกี่ยวกับการเกษตร เพื่อเป็นการเพิ่มผลผลิตและลดต้นทุน ซึ่งมีผลกระทบต่อบริบทเศรษฐกิจที่มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและระดมทุนเพื่อการผลิตด้วย

1.2 Mellor ได้กล่าวถึงการพัฒนาเกษตรกรรม โดยมองถึงสภาพของสังคมชนบทเป็นหลัก ในการวินิจฉัยและกำหนดกฎเกณฑ์การพัฒนาเกษตรกรรม โดยเขาได้ตั้งข้อสมมุติขึ้นว่า การพัฒนาเกษตรกรรมนั้นเป็นการถ่ายทอดในส่วนต่าง ๆ ของระบบเศรษฐกิจของสังคมและระบบการถ่ายทอดนั้น จะต้องกระทำให้เกิดขึ้นเป็นเศรษฐกิจที่สำคัญ ๆ คือ

1. ในสังคมที่ยังล่าช้าทางเทคโนโลยี แม้จะมีการเพิ่มผลผลิตอยู่บ้าง ก็เป็นการเพิ่มโดยการขยายพื้นที่เพาะปลูก

2. ในสังคมที่ยังล่าช้าทางเทคโนโลยี ควรจะปรับปรุงโครงสร้างและระบบเศรษฐกิจให้เหมาะสมสำหรับการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรโดยใช้เทคโนโลยีก่อน

3. เมื่อสามารถเพิ่มผลผลิตโดยใช้เทคโนโลยีได้แล้ว การรักษามาตรฐานการเพิ่มผลผลิต จำเป็นจะต้องระดมทุนอย่างรีบเร่ง- เพื่อสนับสนุน

¹ Y. Hayami and V. Ruttan. Agricultural Development, An International Perspective. (Baltimore: The Johns Hopkins press, 1971);

ให้การเพิ่มผลผลิตได้มีการเพิ่มอย่างมั่นคงต่อไป¹

2. ความหมายของ "การพัฒนาชนบท"

2.1 ธนาคารโลกได้ให้ความหมายของการพัฒนาชนบทว่า หลักการที่สำคัญต้องพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์อย่างทั่วถึงและยุติธรรมให้ประชาชนส่วนมากของประเทศได้รับประโยชน์อย่างแท้จริง โครงการพัฒนาชนบททุกโครงการควรมุ่งไปสู่ประชาชนกลุ่มเป้าหมาย คือ ประชาชนที่ยากจน ดังนั้นการพัฒนาชนบทควรจะยึดถือแนวความคิดที่ว่า กระบวนการพัฒนาชนบทของมุงยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนที่ยากจนให้ดีขึ้น โดยการพัฒนาระบบการเพิ่มผลผลิตและรายได้ที่จำเป็นและเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของประชาชนมากกว่าที่จะมุ่งเน้นการกระจายรายได้²

2.2 ดร.ปวย อึ้งภากรณ์ ได้กำหนดจุดมุ่งหมายในการพัฒนาชนบทไว้ 3 ประการ คือ

1. ใ้รายได้ของชาวชนบทเพิ่มในอัตราที่พึงพอใจ
2. ความจำเป็นของรายได้ของชาวชนบทจะต้องเป็นไปโดยมั่นคง
3. ชาวชนบทจะต้องสามารถช่วยตนเองได้และสามารถช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้³

¹J.W.Mellor. The Economics of Agricultural Development. (Ithaca: Cornell University Press, 1961), p.224.

²World Bank. The Assault on World Poverty, Problems of Rural Development, Education and Health (Baltimore: The Johns Hopkins Press. 1975) p.17.

³จินดา ชัยมงคล, การพัฒนาชนบทสมัยใหม่, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2519), หน้า 11.

3. สรุปความหมายของการพัฒนาชนบทและการพัฒนาเกษตรกรรม

ความแตกต่างระหว่างการพัฒนาชนบทและการพัฒนาเกษตรกรรมเห็นได้ชัด คือ การพัฒนาชนบทเป็นกระบวนการและวิธีการพัฒนาที่กว้าง ครอบคลุมทุกด้านขององค์ประกอบของชุมชน ซึ่งเกี่ยวข้องไปถึงการพัฒนาคน โดยมุ่งเพื่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ค่านิยม และพฤติกรรมของคนในชนบท ยังคงมีการพัฒนาสถาบันหรือองค์กรประชาชน การพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ การพัฒนาทางด้านสภาพแวดล้อมของชุมชน ตลอดจนถึงการพัฒนาระเบียบและกฎเกณฑ์ เพื่อการอยู่ร่วมกัน ในขณะที่การพัฒนาเกษตรกรรมเป็นกระบวนการที่พยายามเพิ่มผลผลิตโดยระดมวิทยาการใหม่ขยายพื้นที่เพาะปลูกให้มากยิ่งขึ้น และระดมทุนในทุก ๆ ด้าน เพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร

4. แนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาของ Margaret Roberts¹ กล่าววว่า

- 4.1 พัฒนาระบบพื้นที่ที่มีปัญหา เกี่ยวกับสวัสดิการสังคมมากที่สุด
- 4.2 พัฒนาระบบพื้นที่ที่มีโอกาส เศรษฐกิจมากที่สุดทั้งทางด้าน เศรษฐกิจ ที่อยู่อาศัย การศึกษาคือสื่อสาร และชุมชนชนเมือง สามารถรองรับการเจริญเติบโตได้มากที่สุด
- 4.3 พัฒนาระบบพื้นที่ที่มีความจำกัดทั้งทางด้านสภาพกายภาพและองค์กรทางการปกครองน้อยที่สุด
- 4.4 พัฒนาระบบรูปแบบของแรงงานที่มีอยู่ในพื้นที่นั้น ๆ
- 4.5 พัฒนาระบบแนวโน้ม ตามปัจจัยที่จะมีการเติบโตสูงสุด
- 4.6 พัฒนาระบบแนวทางที่ควรจะเป็น ตามแนวโน้มที่เป็นอยู่

¹ Margaret Roberts, An Introduction to Town Planning Techniques, 2 nd ed. (London: Hutchinson; 1975), p.96.

5. ทฤษฎีการพัฒนาภาคของ John Friedmann

จอห์น ฟรีดแมน ระบุเงื่อนไขบางอย่างที่เขาเชื่อว่าจะทำให้การพัฒนาภาคประสบความสำเร็จ ซึ่งหมายถึง การพัฒนาในระดับประเทศ บรรลุตามเป้าหมายใดควยเงื่อนไขเหล่านี้ ได้แก่

1. อัตราความเจริญเติบโตทาง เศรษฐกิจของประเทศ จะต้องอยู่ในระดับสูง และมีเสถียรภาพ การพัฒนาเป็นผลของกระบวนการลงทุน
2. มีงานวิจัยทางวิชาการ และวิทยาศาสตร์ในระดับที่มากพอ ฟรีดแมนมีความเห็นว่า การนำเทคโนโลยีจากภายนอกประเทศมาใช้ เป็นสิ่งที่ไม่ดีนัก เพราะทำให้ประเทศที่กำลังพัฒนามีความล่าหลังประเทศพัฒนาอยู่ตลอดไป และยังทำให้เกิดผลเสีย คือ ทำให้บริษัทต่างชาติสามารถผูกขาดการทำธุรกิจอย่างใดอย่างหนึ่งได้ องค์ประกอบการผลิตที่นำเข้ามาจากต่างประเทศอาจไม่เหมาะสมกับลักษณะของประเทศที่กำลังพัฒนาและการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอาจไม่เป็นไปอย่างเต็มที่
3. การ เคลื่อนย้ายของประชากรระหว่างภูมิภาค จะต้องเพิ่มขึ้น ซึ่งหมายถึง การ เคลื่อนย้ายจากภาคเกษตรกรรมเข้ามายังเมือง จากเมืองสู่เมือง และการ เคลื่อนย้ายระหว่างภาค เกษตรด้วยกัน โดยรัฐบาลอาจใช้มาตรการหลายอย่างกระตุ้นให้เกิดการ เคลื่อนย้ายตามที่ต้องการได้ เช่น ปรับปรุงระบบข่าวสารเกี่ยวกับแหล่ง และตำแหน่งงานในที่ต่าง ๆ ให้เงินช่วยเหลือผู้ต้องการอพยพ ลงทุนก่อสร้างที่อยู่อาศัยใหม่มากขึ้น รวมทั้งการจัดตั้งนิคมสร้างตนเอง ซึ่งการ เคลื่อนย้ายนี้เป็นเสมือนการ เคลื่อนย้ายทางสังคมให้สูงขึ้น
4. ความเป็นผู้นำในชุมชน ฟรีดแมนเชื่อว่า การ เปลี่ยนแปลงทางสังคมจะต้อง เริ่มมาจากหัวหน้าชุมชนก่อน งานของรัฐบาลจะบรรลุเป้าหมายได้ขึ้นอยู่กับความเป็นผู้นำในชุมชน

ฟรีดแมนได้สรุปการพัฒนาภายในภาคไว้ว่า ควรสร้าง เขตเมืองระดับ
กลางให้เป็นศูนย์กลางความเจริญ (Growth Points) มีเขตอิทธิพลรอบเมือง
ศูนย์กลางความเจริญเหล่านี้จะให้บริการแก่เขตรอบ ๆ เช่นเดียวกับภาคศูนย์กลาง
แต่ในปริมาณที่น้อยกว่า ในขณะที่เดียวกันมีการขยายตำแหน่งงาน โดยเฉพาะในการ
ผลิตที่เน้นการใช้แรงงาน (Labor - intensive) ศูนย์กลางเหล่านี้จะทำหน้าที่
ที่เป็นทั้งตลาด และศูนย์กลางจำหน่ายสินค้า จึงต้องมีโรงเก็บสินค้า และเครื่องมือ
ขนส่งต่าง ๆ พร้อมบริการอื่น ๆ ที่จำเป็น ได้แก่ ธนาคารที่มีเงินไหลพอเพียง
สถาบันรับฝากเงิน โรงเรียนมัธยม โรงเรียนอาชีววะ สื่อการติดต่อต่าง ๆ โรง
พยาบาลและคลินิก สหกรณ์ผู้ผลิต สหกรณ์ผู้บริโภค และศูนย์กลางความบันเทิง
เช่น โรงภาพยนตร์ แต่ปริมาณของบริการเหล่านี้ จะต้องเป็นส่วนที่เหมาะสม
กับจำนวนประชากรด้วย ไม่ใ้หมากหรือน้อยจนเกินไป การบริการต่าง ๆ เหล่านี้
จะกระตุ้นให้เกิดความเจริญเติบโตในภาคไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง เช่น ธนาคารจะ
ช่วยในคานาสะสมทุนและแหล่งเงิน โรงเรียนช่วยในการฝึกอบรมให้คนเพิ่ม สถาน
ภาพทางสังคม สหกรณ์ช่วยในการลดต้นทุนการผลิตและบริโภค คลังสินค้า ช่วย
อำนวยความสะดวกในการขนส่งสินค้าในภาคไปยังภาคอื่น ๆ

นอกจากนั้น ฟรีดแมน ยังได้ปรับปรุงระบบการขนส่ง และจัดสายเคเบิล
ประจำทาง เพื่อกระตุ้นการ เคลื่อนย้ายประชากร หากการสำรวจความเป็นไปได้ใน
การพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดเบา และอุตสาหกรรมที่เน้นการใช้แรงงาน ในบริเวณ
จุดที่เป็นศูนย์กลางความเจริญ พร้อมกับจัดตั้งมหาวิทยาลัยท้องถิ่น เน้นการวิจัยด้าน
การพัฒนาภาคและงานวิจัยทางวิชาการที่จะให้ประโยชน์แก่ภาค หากการปรับปรุงภาค
เกษตรให้เปลี่ยนจากระดับพอกินพอใช้ ใ้มา เป็นระดับที่สามารถส่งผลผลิต เป็นสินค้า
ออกได้ และบริเวณไหนที่ใช้ประโยชน์ทาง เกษตรไม่ได้ก็ เพราะผลผลิตค่อนหน่วยต่ำ
ให้จัดเป็นป่าสงวนของชาติเสีย¹

¹ J. Friedmann. Regional Development Policy: A Case Study of Venezuela (Massachusetts: The M.I.T. Press 1966), pp.60-98.